

Pod záštitou realizačního týmu Novohradské občanské společnosti o.s. za podpory Evropského sociálního fondu a Státního rozpočtu ČR byl v průběhu dvou let realizován projekt, jehož cílem je vznik a ověření metodiky průřezového projektového vyučování s důrazem na využití potenciálu regionu.

Do projektu „Školy pro region“ se zapojila **Základní škola Nové Hradky** ve školním roce 2010/2011. Výstupy realizoval školní projektový tým ve složení Mgr. Karel Kříha, Mgr. Kateřina Marešová, Mgr. Kateřina Vítovcová, Mgr. Ivana Pelechová, Mgr. Jana Štorová, DiS., Mgr. Štěpánka Hanusová a žáci 7.A, později 8.A.

ŠKOLNÍ HISTORICKÁ NAHŮNÁ STEZKA: VE STŘEDNÍ STŘEBOVĚRŮCH HRADBĚ 7. ZASTÁVKA: ŘEMESLNÁ ULIČKA - ULICE 5. KŘEČNA

U hradební zdi severozápadním směrem vystavěli svá obydlí s malými dílničkami novohradští řemeslníci.

Během let se v domcích vystřídala nejrůznější řemesla.

Tato ulička se původně jmenovala Obere Zeilgasse, Kothgasse a později Langegasse neboli Dlouhá ulice.

Začíná u Dolní brány a kopíruje hradby až k bývalé Horní bráně. První domy se podobaly vesnickým chalupám. Za hradbami byly stráně a zahrady.

Žili zde bednáři, kominíci, ševci, tkalci, zedníci, mydláři, truhláři a mnozí další.

Dožkař

Domy prostých obyvatel byly od pradávna

pokrývány slaměnou doškovou krytinou. Toto pokrytí střešů přetrvalo mnohde až do 19. století. Došky si každý hospodář vyráběl převážně sám. Když se měla zakrýt větší plocha, připravovaly se došky z několika sklizní. Hospodáři si mnohdy dovedli střeš ch došky pošivat sami, při větších opravách, či při pokrývání celé střešy se k práci volal zkušený dožkař.

Dobře provedená došková krytina z kvalitní žitné slámy měla životnost 40 - 50 let. Došková střeš měla několik výhod - byla lehká a vzdušná, tepelně izolovala půdní prostor, bránila zavátí sněhu do půdního prostoru a byla laciná, protože se vyráběla z vlastní přebytké slámy. Její velkou nevýhodou byla snadná zápalnost, hořlavost a malá možnost hašení.

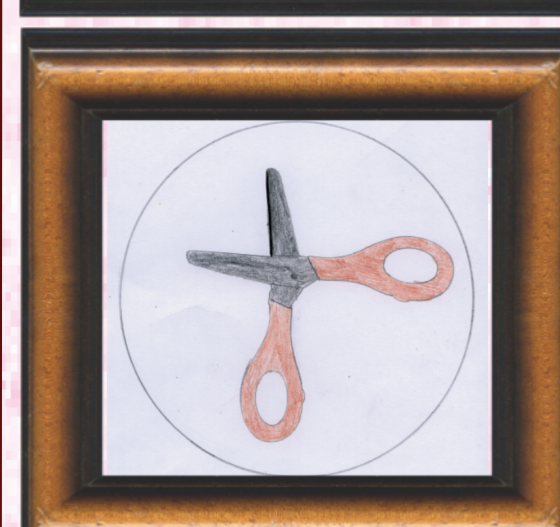

Kresby: Barbora Hofmannová

Hrnčíř

Hrnčířství bylo v historických dobách důležité a velmi rozšířené řemeslo, které se časem soustřeďovalo do určitých oblastí se zvláště vhodnou hlínou a řemeslnou tradicí. Od pozdního středověku vyráběli hrnčíři také kachle na stavbu kamen, obvykle polévané a často bohatě zdobené. Velký rozkvět zažilo hrnčířství v 16. století v severní Itálii, kde vznikla také dokonalejší fajáns a majolika s bohatou malovanou výzdobou. Ještě později se vyvinuly druhy kameniny s vyšší teplotou vypalování, takže nádoby jsou ohnivzdorné. V našich zemích se proslavila tzv. habánská a později holičská keramika na jižní Moravě, ve Slezsku byl známým střediskem hrnčířství Boleslawiec. Lidové hrnčířství je významnou složkou lidového umění zejména na Moravě. Hrnčířské výrobky jsou sice křehké, ale neobyčejně trvanlivé. Proto patří k nejběžnějším archeologickým nálezům, z nichž lze určovat příslušnost k určité kultuře. V průběhu staletí nastřádali hrnčíři bohaté zkušenosti a vynalezli velké množství různých technik a glazur. Už v 6. až 4. tisíciletí př. n. l. však v Mezopotámii objevili hrnčířský kruh, otočnou desku, kterou roztáčí pomocník, nebo hrnčíř sám nohama, anebo dnes elektromotor. Na kruhu se dají vyrábět dokonale rotační tvary, většinou „vytahováním“ z okrouhlého koláče hlíny rukama.

Kresba: Markéta Kobářová

Zvonařství

K nejstarším zvonařům patřili mniši. **Mnich Theophilus** v roce 1160 popsal postup výroby zvonů. Do této doby spadá i počátek zvonařství v Čechách. Od 12. století se zvonařství začíná provozovat i mimo kláštery. Ve 14. století byli zvonaři zahrnuti do cechu kovářského. V 15. století se u nás zvonařství těší největšímu rozmachu.

Podle funkce rozlišujeme zvony:

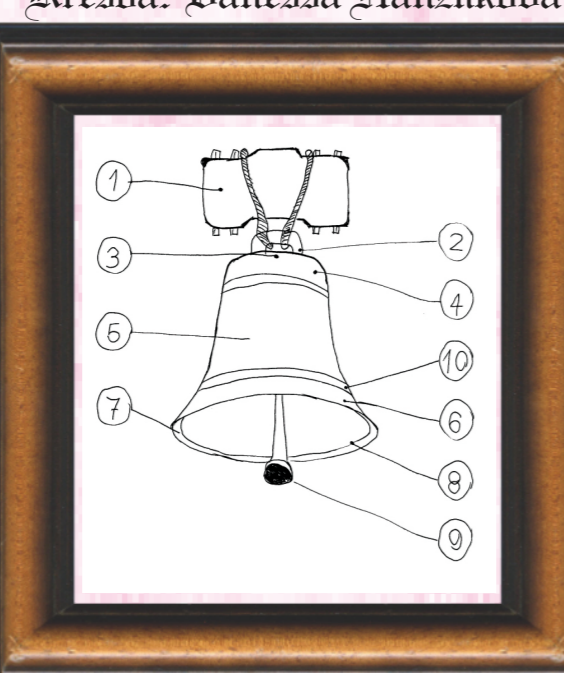
poledník	zvoni poledne
dominik	zvoni v nedeli
šturmováček	zvoni na poplach
umíráček	zvoni úmrti osob
klampáč	zvoni klekání

Každý zvon se skládá ze dvou základních částí: **tělo** a **srdce**. Tělo se dále dělí na čtyři části: **věнец, krk, čepec, koruna**.

Části zvonu: 1. hlava, 2. koruna, 3. čepec 4. rameno, 5. krk, 6. lem, 7. , 8. ústa, 9. srdce, 10. věнец

Kresba: Vanessa Hanžlísková

Barvíř

Úkolem barvířů bylo barvení textilií. Ve středověku se látky barvily barvami získanými z přírody. Na červeno se barvilo například mušlí ostrankou, modrá barva se získávala z lišejníku skalačky barvířské, tmavé barvy dával dub, borůvky a další rostliny.

Barvila se až hotová tkanina. Barvení se provádělo louhováním či vyvažováním textilie v odvaru barvicího roztoku ve velkých hliněných hrncích či speciálních kotlích.

Řezbář

Řezbářství je umělecko řemeslný směr tvorby z tvárných materiálů, zejména ze dřeva, které patří k nejušlechtlejším živým materiálům. Řezbářství bezprostředně navazuje na sochařství a umělecké řezbářství. Nachází uplatnění v podobě dekorativních uměleckých předmětů v interiérech, v podobě okrasných prvků schodišť apod., ale slouží i k výzdobě venkovních prostorů. Řezbářství existovalo už v pravěku a existuje dodnes. Při své činnosti řezbář provádí nejprve řezání, hoblování, frézování, soustružení, vrtání, opracování dláty a nakonec spojování.

Kresby: Zdeněk Kanaláš

Mydlář

Pokud vyslovíme název řemeslníka - mydlář, nevybaví se nám v Čechách většinou muž, který vytváří mýdlo, ale slavný kat Jan Mydlář, který 21. června roku 1621 popravil na Staroměstském náměstí 27 českých pánů. Někdo z jeho předků však více než pravděpodobně skutečně původní mydlářské řemeslo, které dalo celému rodu jméno, vykonával. Jako v případě celé řady jiných objevů se patrně prvního vynálezce mýdla nikdy nedopátráme. V dávných dobách lidé k praní používali především vodu a různé přírodní látky, oblázky nebo různé druhy hlíny. U Sevastopolu byste našli horu Sapun, což v překladu znamená Mýdlová hora a poukazuje na to, že hlína zde získávaná se pro své vlastnosti používala jako jeden z prvních čistících prostředků. Čistící účinky objevili lidé také u rostliny zvané Mydlice (Saponaria), jejíž kořeny, kůra i plody obsahují sekret, který ve vodě pění, čistí a navíc tato rostlina dříve hojně rostla podél řek a potoků. Dalšími známými pracími prostředky pak byly soda a dřevěný popel, které se přidávaly do vroucí vody, v níž se prádlo mnulo či prošlapávalo. Historie moderního průmyslově vyráběného, voňavého mýdla se započala v roce 1806, kdy William Colgate založil v New Yorku koncern vyrábějící parfémované mýdlo. V dnešní době si jen stěží dokážeme představit, že první mýdla byla nelibě páchnoucí a podivně vypadající, přesto velice drahým artiklem. A mydlářství bylo velmi náročné a nepřijemné řemeslo.

Práce s proutím

K běžně rozšířeným domácím pracím v raném středověku patřilo pletení různých košíků, košů, nůš a ošatek. Pletlo se z různých silných loupáných či neloupáných vrbových proutků, slámy apod. Z proutí se vyráběly také vrše určené k lovu ryb nebo haltýře určené k jejich uchování ve vodě.

Děvčata si tuto činnost vyzkoušela v rámci hodin výtvarné výchovy. Pracovali jsme s pedigem. Je to přírodní materiál - jedná se o vnitřní část stonku popínavé palmy *Talampus rotang*, která se dováží z tropů z jihovýchodní Asie. Proutí se musí namočit, aby získalo pružnost.

Pak se založí základní osnovy a opleťají se do požadovaného tvaru. My jsme použili tzv. opletek třemi pruty. Při práci se proutí průběžně namáčí, aby se nelámalo. Po upletení požadovaného tvaru a velikosti se výrobek zakončí.

